

Kehitysvammaisuus ja suun terveydenhuolto

Paula Kaukorinne, shg, TtM.

MIKKELIN SEUDUN
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

Kehitysvammaisen suun terveys

Kehitysvammaisen suun terveys:

Kehitysvammaisen suun terveyden tila on huonompi verrattaessa muuhun väestöön.

- paljon plakkia,
- huonompi suuhygienia
- ienverenvuotoa ja pahanhajuista hengitystä
- runsaasti kiinnityskudossairauksia
- purentavirheitä, hammaspoikkeavuuksia
- hampaiden narskuttelua ja kulumista
- poikkeavuutta syljenerityksessä

Kehitysvammaisen suun terveys

- oraalimotoriset häiriöitä
- syömisongelmia
- nielemishäiriöitä
- kielen toiminnallista poikkeavuutta

Kehitysvammaisen suun terveys

Kommunikaatio-ongelmat

Kivun ilmaiseminen:

KÄYTTÄYTYMISEN SEURANTA:

- haukkaaminen takahampailla etuhampaiden sijaan
- pureskelu etuhampailla takahampaiden sijaan
- itkua syödessä
- makeisten syömättä jättäminen
- vaikeuksia puremisessa, pureskelua vain toisella puolen
- hankaluuksia harjatessa
- yöllä itkemistä
- käden laittamista suuhun

Kehitysvammaisuus ja suun terveys

Kehitys vammaisen suun terveyden ylläpitäminen vaatii

- yhteistyötä kehitysvammaisen ja hänen läheistensä kanssa.

SÄÄNNÖLLINEN ITSEHOITO, AUTTAMINEN KOROSTUU

- moniammatillista yhteistyötä

- yhteistyötä kehitysvammaisen, omaisen, tukihenkilön ja hoitohenkilökunnan kanssa.

Kehitysvammaisuuteen liittyvien sairauksien vuoksi suun terveys on tärkeää. Hyvä suun terveys heijastuu yleisterveyteen.

Kehitysvammaisuuden haasteet suun terveydelle

Kehitysvammaisuuteen liittyy tekijöitä, jotka luovat haasteita hyvälle suun terveydelle:

- yleissairaudet ja lääkkeet -> syljen erityksen väheneminen, syljen pH:n laskeminen ja kiilteen liukeneminen (kouristuksia estävät lääkkeet)
- yleissairaudet ja vastustuskyky
- omahoidon taidot ja motivaatio
- omaishoitajan taidot ja motivaatio
- kustannus tekijä
- tavat ja tottumukset, kehitysvammaisuuden erityispiirteet : ruuan suuhun jättäminen, napostelu, lyhyt jännitteisyys yms.

Kehitysvammaisen suun terveydenhuollossa

- Hammaslääkäreiden mukaan suurin hoidon este on oli kommunikaatio ongelmat -> auta kommunikaatiossa, ole esimerkki.
- Myös kehitysvammaiset asiakkaat pitivät samaa asiaa erittäin ongelmallisena -> auta kommunikaatiossa, ole esimerkki.
- Hammashoitopaikan ja henkilökunnan tuttuus on tärkeää kehitysvammaiselle -> pyri varaamaan aika samalle hammaslääkärille, suuhygienistille
- Tärkeä, ettei kehitysvammaisen joudu odottamaan pitkään odotushuoneessa -> tule sopivaan aikaan odottelemaan
- Hoitoon on varattava riittävästi aikaa -> ilmoita aikaa varatessasi että kyseessä on kehitysvammaisen henkilö ja pyydä varaamaan pitempi aika.

Tukihenkilönä suun terveydenhuollossa

Tukihenkilö mahdollistaa kehitysvammaisen osallistumisen normaaliin yhteiskuntaan ja suun hoitotapahtumaan

Kerro asiakkaalle minne mennään

Kerro asiakkaalle mitä tehdään

Kerro asiakkaalle keitä tavataan

Kerro että henkilökunta kertoo oman osuutensa

Kerro mitä sen jälkeen tehdään

KERRO ILMAN ASENNETTA

MEILLEKIN ON TÄRKEÄÄ AUTTAA POTILASTA PARHAALLA
MAHDOLLISELLA TAVALLA.

Tukihenkilönä suun terveydenhuollossa

Selvitä harjaustottumukset:

Suuhygienian toteutuminen

Harjaako itse, auttaako kukaan, käyttääkö fluoripitoista hammastahnaa?

Selvitä ruokailutottumukset:

Onko säännölliset ateriat

Onko naposteleva ateriat

Maistuuko makea, onko mielitekoja, kuinka usein?

KERRO TAI ROHKAISE ASIAKASTA KERTOMAAN!

Tukihenkilönä suun terveydenhuollossa

Kerro hoitohenkilökunnalle kehitysvammaisuuden erityispiirteet:

mikä rauhoittaa

mikä ärsyttää

saako koskettaa

mikä laukaisee epileptisen kohtauksen!

SINÄ TUNNET ASIAKKAAN.

TEHDÄÄN YHTEISTYÖTÄ ASIAKKAAN HYVÄKSI.

Käypä hoito -suositukset

Karieksen hallinta

Suosituksen tavoitteena on ohjata potilaita ja suun terveydenhuollon ammattilaisia hallitsemaan kariesta niin, ettei hampaisiin tule kariesvaurioita, etenkin jotka edellyttävät korjaavaa hoitoa.

Kariesta hallitaan ensisijaisesti terveellisen elintavoin.

- laadukas puhdistaminen kaksi kertaa päivässä
- fluorihammastahnan käyttö
- terveellisillä ravintotottumuksilla; terveellinen ruokavalio, ravintorytmit ja makean käyttö.

Käypä hoito -suositukset

Parodontiitti

Parodontiitti on suomalaisessa aikuisväestössä yleinen hampaan kiinnityskudoksia tuhoava sairaus.

Hyvä suuhygienia ehkäisee ientulehdusta ja parodontiittia. Hoito perustuukin päivittäiseen hampaiden harjaukseen ja hammasvälien puhdistukseen. Tarvittaessa voidaan lisäksi käyttää aniseptisiä suuhuuhteita, jotka ehkäisevät bakteeripeitteiden kiinnittymistä ja muodostumista hampaiden pinnoille. Tupakkavalistus kuuluu parodontiitin ennaltaehkäisyyn varsinkin nuorilla.

Suun terveydenhuollossa tapahtuva ylläpitohoito on oleellinen osa parodontiitin hoitoa.

Käypä hoito -suositukset

Viisauden hammas

Tavoitteena on yhdenmukaistaa hammaslääkäreiden hoitopäätöksiä, parantaa hoidon laatua, pyrkiä ehkäisemään viisauden hampaiden aiheuttamia terveyshaittoja ja antaa tietoa asiasta kiinnostuneille.

Ohjeistaa viisauden hampaiden hoitoa ja lääkitystä niiden oireillessa.

Kiitos mielenkiinnostasi

Lähteet:

- Anteroinen U. 2012. Kehitysvammaisen suun terveys ja siihen vaikuttavat tekijät. Metropolia ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.
- Dellavia, Allievi, Pallavera, Rosati & Sforza. 2009. Oral health conditions in Italian Special Olympics athletes. *Special Care Dentist*. 29 (2) 69–73.
- DeMattei, Cuvo & Maurizio. 2007. Oral Assessment of Children with an Autism Spectrum Disorder. *Journal of Dental Hygiene*. Vol. 81, No. 3, July 1–11.
- Haavio M-L , Autti-Rämö I, Murtomaa H & Sillanpää M. Oraalmotoriset häiriöt ja kuntoutus. Katsausartikkeli. *Suomen Lääkärilehti* 2006; 48: 5043–5049.
- Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. 13.-14.
- Heinonen A & Raute K. 2011. Kehitysvammaisten suun terveyden edistäminen. Turun ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.
- Joungh, von Houtem, von der Scoof, Resida, Broers & Dyonne. 2008. Oral health status, treatment needs, and obstacles to dental care among noninstitutionalized children with severe mental disabilities in The Netherlands. *Special Care Dentistry*. 28 (3) 111–115.

Lähteet:

- Manninen M. 2013. Kehitysvammaisen tukihenkilötoiminta. Metropolia ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.
- Owens, Mistry & Dayer. 2011. Assess to dental service for people with learning disabilities: Quality care? *Journal of Disability and Oral Health*. 12/1 17–27.
- Slack, Ree & Leonard. 2010. Oral health and children with an intellectual disability: a focus group study of parent issue and perceptions. *Journal of Disability and Oral Health*. 11/4 171–177.
- Siqueira, Santos, Elangovan, Simoes, Nicolau & Jose. 2007. The influence of Valproic- on salivary pH in children with cerebral palsy. *Special Cate Dentistry*. 27 (2) 64–66.
- Turner, Sweeney, Kennedy & Macpherson. 2008. The oral health of people with intellectual disability participating in the UK Special Olympics. *Journal of Intellectual Disability*. Jan. 52 (1) 29–36.

Lähteet

- Versloot, Hall-Scullin , Veerkamp, Freeman & Ruth. 2008. Dental Discount Questionnaire: its use with children with a learning disability. *Special Care Dentistry*. 28 (4) 1401–44.
- Winter, Bacaglioni, Tomar & Scott. 2008. Review of malocclusion among individuals with mental and physical disabilities. *Special Care Dentistry*. 28 (1) 19–26.

Google kuvahaku haettu 4.12.2013

Käypä hoito –suositukset www.kaypahoito.fi luettu 6.1.2014

